

FORN VÄNNEN

JOURNAL OF
SWEDISH ANTIQUARIAN
RESEARCH

Nyfunnen runsten vid Alsike kyrka

Jansson, Sven B. F.

Fornvännen 1948(43), s. 168-170 : ill.

http://kulturarvsdata.se/raa/fornvannen/html/1948_168

Ingår i: samla.raa.se

kristen föreställningskrets, ha mest fog för sig. Förf. har i annat sammanhang framhållit deras eventuella samband med vissa gnostiska amuletter.

Den nyfunna alsengemmen har inte kunnat föra vår kunskap närmare målet. Alltjämt står förhoppningen till framtida fynd. Tills vidare får betydelsen av att varje nytt fynd blir känt motivera ett meddelande som detta.

Dagmar Selling

NYFUNNEN RUNSTEN VID ALSIKE KYRKA

Under restaureringsarbeten i Alsike kyrka påträffades en runsten den 5 december 1947. Den låg under vapenhusmuren invid dörren med ristningsytan vänd uppåt. Innan man upptäckte, att stenen bar ristning, kilades den sönder. Trots detta är ristningen i stort sett oskadad. De fem delarna sattes ihop och stenen restes genom Riksantikvarieämbetets försorg i maj 1948. Stenen står vid vapenhusingången, 0,5 m väster om porten.

Rödgrå granit. Höjd 1,90 m, bredd (vid basen) 1,28 m. Stenens hela höjd är 2,12 m.

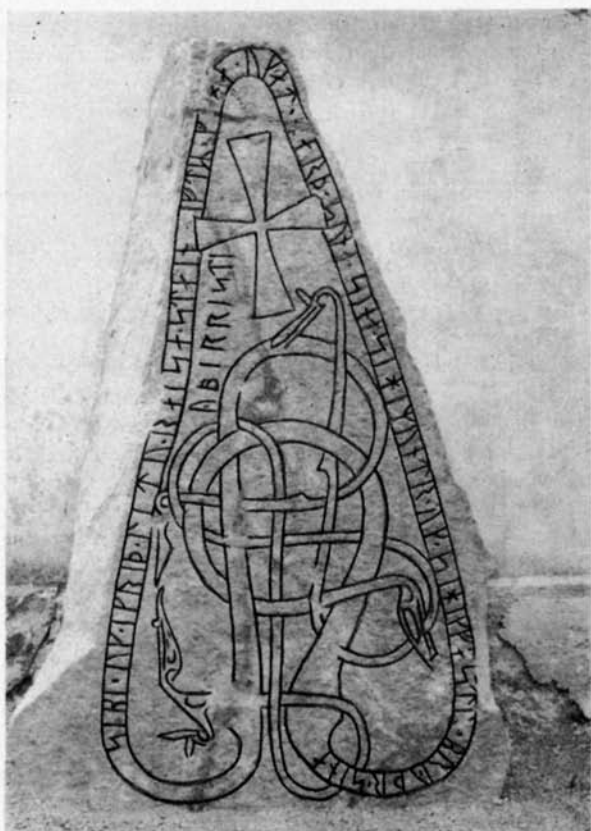
Inskrift:

sibi	·	uk	·	ikriþ	·	litu	·	raisa	·	stain	·	iftiR	·	g-ha	·	uk	·	at	·	harþ	·	suni	·	sina
		5		10		15		20		25		30		35		40		45		50				
sihimuntre	·	uk	·	sihikfastr	·	bryþr	·	sina																
		55		60		65		70		75		80												
ybir	risti																							
		85																						

»Sibbe och Ingrid läto resa stenen efter Gage (?) och efter Hård, sina söner (och) Sigmund och Sigfast (efter) sina bröder. Öpir ristade.»

Till läsningen: Inskriften börjar och slutar utan skiljetecken. 13 i och 26 i äro ej stungna. 29 i och 30 R stå så nära varandra, att 29 i träffar mitt på vänstra bistaven i 30 R. I 31 g är prickens grund, men förefaller att vara huggen. Av runan 32 återstår nu endast ett stycke av huvudstavens nedre del. Övriga delar av runan ha skadats, då toppstycket slogs av; möjligen finnes ett svagt spår av a-bst t. v. om huvudstaven. I 33 h äro bistavarna bevarade; av huvudstaven synas spår nedanför bistavarna. I 39 h har huvudstaven gått förlorad ovanför bistavarna; även de senare äro skadade av brottet, som går igenom runan. I 44 u finnes en grund fördjupning, som sannolikt är för obetydlig för att vara huggen. 62 s har stolsform. 66 k är tydligt. I 71 r är bistavens mellersta del skadad. 74 y och 81 y äro tydligt stungna. Skiljetecken saknas efter 80 a och efter 84 r.

Två av inskriftens sju namn äro sällsynta, nämligen namnen på Sibbes och Ingrids två döda söner. Tyvärr äro just dessa två namn skadade. Ett mansnamn *Gagi* är eljest icke belagt i de svenska runinskrifterna, men en stark form av samma namn möter oss möjligen i det namn, som skrives

Den nyfunna runstenen vid Alsike kyrka. Foto N. Lagergren 1948.
Der neuentdeckte Runenstein bei der Kirche von Alsike.

kakr och som finnes på en östgötsk (Ög 135), en sörmländsk (Sö 314) och tre uppländska runstenar (U 137 Broby, Täby sn, L 752 Bodarna, Fittja by, Fittja sn, L 173 Skuttunge kyrka). Namnet *Gagi* torde böra tolkas som ett ursprungligt vedernamn med betydelsen »den högmodige, den obetänksamme».

Den andre sonens namn *Harðr* »Hård» är hittills endast belagt i ytterligare en svensk runinskrift, också den uppländsk, se U 605 Stäket, Stockholms-Näs sn.

De övriga namnen äro välkända. Intressant är att jämföra faderns namn *Sibbe* med två av sönernas, *Sigmund* och *Sigfast*. Faderns namn är nämligen kortnamn av *Sigbiorn* och vi få här sålunda ytterligare ett exempel på den namngivningsprincip som kallas variation. Skrivningarna *sihimuntr* och *sihikfastr* äro anmärkningsvärda. Likaså kan man lägga märke till att prepositionen 'efter' den ena gången skrives *iftiR*, den andra *at*.

Runstenen är en typisk Öpirsten. Även om den icke hade varit signerad, skulle man ha kunnat fastslå, att den hade ristats av den skicklige och flitige Öpir.

Sven B. F. Jansson

DIE RUSSISCHE VORGESCHICHTSFORSCHUNG

Die russische Schrift und die russische Sprache haben so manchem westeuropäischen Archäologen und Historiker das Lesen jener Literatur erschwert, die zu studieren unentbehrlich ist, sollte aus erster Hand und aus bester Quelle objektives Material zu wirklichem Verständnis und zu wahren Schilderungen vergangener Zeiten im »eurasischen« Europa gewonnen werden. Und doch ist es ganz unmöglich ohne gute Kenntnis der entsprechenden russischen Literatur ein einwandfreies Bild des Entstehens und der Entwicklung des eurasischen Lebens auf der osteuropäischen Tiefebene zu erhalten, — das beweist vielleicht am besten das nur mit schärfster Kritik zu bewertende Buch Dr. Kurt Glogers »Germanen in Osteuropa«, 1943, in der Mannus-Bibliothek. Ist jedoch, augenscheinlich, dies letzte Buch den Aufgaben der einstigen deutschen Kriegspropaganda entwachsen, so muss aber auch zugegeben werden, dass die russische Vorgeschichtsforschung ebenfalls nicht selten durch die herrschende Politik Russlands oder die führenden Stimmungen und Tendenzen im Lande beeinflusst worden ist, — seien es nun der chauvinistische Nationalismus und Pan-slavismus der Zarenzeit oder die marxistischen Lehren und das vorschrittlich aufgezwungene Dogma der kommunistischen Sowjet-Zeit. Daher soll im folgenden eine kurze Geschichte der russischen Vorgeschichtsforschung gegeben werden; sie soll dem Leser Fingerzeige ermöglichen, welche Kritik beim Studium der russischen Literatur¹ ganz unumgänglich notwendig ist.

Zuallererst muss dabei auch daran erinnert werden, wie im alten Russland Zar und Adel von alters her und fast bis zur Revolution die Vorgeschichte gerne als ihr »hobby« und oft sogar als Privileg betrachteten, was selbstverständlich die Art der Forschung beeinflusste. Zar und Adel besaßen ja in Russland die umfangreichsten Ländereien und hatten hierdurch auch die grössten Möglichkeiten, auf die gemachten Bodenfunde zu reflektieren oder sogar selbst zu graben. Natürlich aber konnten derartige Grabungen, wie auch die entsprechenden Schilderungen, der gemachten Funde den weitesten Spielraum für die Phantasie der Berichterstatter und nichtfachmännischen Kommentatoren gewähren, was weiterhin reiches Material zu chauvinistisch-patriotischen Darstellungen der russischen Vergangenheit liefern musste. Ferner waren die oft umfangreichen Grabungen besonders der Beamten des Zaren — nicht selten mit Beihilfe von relativ grossen Truppendetachements ausgeführt — so schatzgräberisch und zu-

¹ Vergl. hierzu auch *Danilewič*, Posobije k kursu russkich drevnostej, Kijew, 1913, S. 14—20; *Gotje*, Očerki po istorii materialnoj kuljтуры Wostčnoj Ewropy, Leningrad 1925, S. 7—8.